

Stanovisko k právnej úprave spotrebnej dane pre ovocné vína v zákone č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov

Vnútroštátna právna úprava

Národná rada Slovenskej republiky prijala 30. novembra 2011 zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov¹ (ďalej len „zákon“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012. Tento zákon upravuje zdaňovanie alkoholických nápojov spotrebnou daňou na území Slovenskej republiky a okrem iného ním bola ustanovená rozdielna úroveň zdanenia tichých vín a tichých fermentovaných nápojov spotrebnou daňou.

Podľa § 6 ods. 4 písm. a) zákona sa sadzba dane z alkoholického nápoja, ktorým je víno, ustanovuje na hl tichého vína a vypočíta sa ako súčin 0 % zo sadzby dane uvedenej v odseku 1 a koeficientu 0, 125. Podľa § 6 ods. 4 písm. d) zákona sa sadzba dane z alkoholického nápoja, ktorým je víno, ustanovuje na hl tichého fermentovaného nápoja a vypočíta sa ako súčin 100 % zo sadzby dane uvedenej v odseku 1 a koeficientu 0, 125. Podľa § 6 ods. 1 zákona sa sadzba dane z alkoholického nápoja ustanovuje vo výške 1 080 eur.

Táto analýza skúma prípadné právne prekážky odlišného prístupu k zdaneniu týchto dvoch skupín alkoholických nápojov.

Právo Európskej Únie

Podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky² v platnom znení majú právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Zmluva o fungovaní Európskej únie³ (ďalej len „ZFEÚ“) vo svojom článku 110 uvádza:

„Žiaden členský štát nezdaní výrobky z iných členských štátov nijakou priamou alebo nepriamou vnútroštátnou daňou prevyšujúcou dane ukladané priamo či nepriamo na podobné domáce výrobky.

Ďalej, žiaden členský štát nezdaní výrobky iných členských štátov nijakou vnútroštátnou daňou, ktorá nepriamo ochraňuje iné výrobky.“

---

¹ Zbierka zákonov č. 151/2011, strana 4254.

² Predpis č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

³ Úradný vestník C 83 z 30.3.2010.

Európsky súdny dvor (ďalej len „Súd“) vo svojom rozsudku Komisia proti Dánskemu kráľovstvu⁴, pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „podobné výrobky“ v súvislosti s hroznovým vínom a inými ovocnými vínami, uviedol:

„Za účelom zistenia, či sú predmetné výrobky podobné v zmysle zákazu uvedeného v prvom odseku článku 95 Zmluvy (súčasný článok 110 ZFEÚ), je potrebné zvážiť, či majú podobné vlastnosti a spĺňajú rovnaké potreby z hľadiska spotrebiteľov. Keďže pojem podobnosti sa musí vykladať v širšom zmysle, musí byť podobnosť tovarov posúdená nie podľa toho, či sú úplne rovnaké, ale podľa toho, či ich použitie je podobné a porovnateľné.

Preto za účelom stanovenia, či sú dve kategórie nápojov podobné, je potrebné najprv vziať do úvahy určité objektívne vlastnosti, ako ich pôvod, spôsob výroby a ich organoleptické vlastnosti, najmä chuť a obsah alkoholu, a jednak zvážiť, či obe kategórie nápojov sú schopné spĺňať rovnaké potreby z pohľadu spotrebiteľa, čo sa musí posúdiť nie na základe existujúcich spotrebiteľských zvykov, ale budúceho vývoja týchto zvykov a v podstate na základe objektívnych charakteristík, ktoré zaistia, že výrobok je schopný splniť rovnaké potreby ako iný výrobok vzhľadom na isté skupiny spotrebiteľov. Colné zaradenie nápojov, ktoré bolo vytvorené za účelom splnenia požiadaviek zahraničného obchodu, nemôže poskytnúť nezvratné dôkazy, týkajúce sa posúdenia kritéria podobnosti. ...

Z porovnania vína vyrobeného z hrozna a vína vyrobeného z ostatného ovocia, ktoré je založené na týchto kritériách je jasné, že ide o podobné výrobky.“

V danom prípade boli vína vyrobené z hrozna výhradne dovážané do Dánska, kým vína vyrobené z ostatného ovocia boli vyrábané v Dánsku. Súd tu dospel k záveru, že samotné rozdielne daňové zaťaženie, ktoré nesú domáce výrobky a podobné dovážané výrobky, či už v dôsledku daňovej sadzby, spôsobu hodnotenia alebo iných podrobných implementačných pravidiel, je dostatočným dôkazom o diskriminácii, ktorá je zakázaná prvým odsekom článku 95 Zmluvy.

V rozsudku sa ďalej uvádza, že právo Spoločenstva, neobmedzuje slobodu každého členského štátu prijať daňové predpisy, ktoré rozlišujú medzi určitými výrobkami, dokonca aj výrobkami, ktoré sú podobné v zmysle prvého odseku článku 95 Zmluvy, na základe objektívnych kritérií, ako sú použité suroviny alebo výrobné

---

⁴ Rozsudok z 4. marca 1986, Komisia proti Dánskemu kráľovstvu, C-106/84.

procesy. Takéto rozlíšenie je v súlade s právom Spoločenstva, ak sleduje ciele hospodárskej politiky, ktoré sú samy osebe zlučiteľné s požiadavkami Zmluvy a príslušných sekundárnych právnych predpisov, a pokiaľ sú podrobné pravidlá také, aby vylúčili akékoľvek formy diskriminácie, priamej alebo nepriamej, v súvislosti dovozom z iných členských štátov alebo akúkoľvek formu ochrany konkurenčných domácich výrobkov.

Po prijatí uvedeného rozsudku, boli na úrovni Európskeho spoločenstva prijaté v oblasti spotrebných daní viaceré sekundárne právne predpisy upravujúce spotrebné dane pre alkoholické nápoje.

Smernica Rady 92/83/EHS z 19. októbra 1992 o zosúladení štruktúr spotrebných daní pre etanol a alkoholické nápoje⁵ (ďalej len „smernica 92/83/EHS“) v bode odôvodnenia 12 uvádza, že členské štáty budú uplatňovať samostatnú sadzbu na hektoliter finálneho výrobku pre všetky nešumivé vína a ostatné nešumivé kvasené nápoje a samostatnú daňovú sadzbu na hektoliter finálneho výrobku pre všetky šumivé vína a šumivé kvasené nápoje.

Z tohto ustanovenia jasne vyplýva, že uvedená smernica predpokladá zavedenie jednotnej sadzby pre nešumivé vína a ostatné nešumivé kvasené nápoje.

Ďalej smernica 92/83/EHS v článku 15 uvádza, že na uplatňovanie smernice Rady 92/84/EHS z 19. októbra 1992 o aproximácii sadzieb spotrebnej dane na alkohol a alkoholické nápoje⁶ (ďalej len „smernica 92/84/EHS“) a smernice Rady 92/12/EHS z 25. februára 1992 o všeobecných systémoch pre výrobky podliehajúce spotrebnej dani a o vlastníctve, pohybe a monitorovaní takýchto výrobkov⁷ (v súčasnosti nahradená smernicou Rady 2008/118/ES zo 16. decembra 2008 o všeobecnom systéme spotrebných daní a o zrušení smernice 92/12/EHS⁸) sa budú ustanovenia o "víne" uplatňovať rovnako aj na ostatné kvasené nápoje.

Podľa ustanovenia článku 15 smernice 92/83/EHS sa teda na účely uplatnenia spotrebnej dane na ostatné kvasené nápoje prihliada ako na víno, z čoho potom vyplýva, že pre definíciu predmetu dane

⁵ Ú. v. ES L 316, 31.10.1992, s. 21 - 27, mimoriadne vydanie v slovenskom jazyku: Kapitola 09 Zväzok 01 S. 206 - 212

⁶ Ú. v. ES L 316, 31.10.1992, s. 29 - 31, mimoriadne vydanie v slovenskom jazyku: Kapitola 09 Zväzok 01 S. 213 - 215

⁷ Ú. v. ES L 76, 23.3.1992, s. 1 - 13, mimoriadne vydanie v slovenskom jazyku: Kapitola 09 Zväzok 01 S. 179 - 191

⁸ Ú. v. EÚ L 9, 14.1.2009, s. 12 - 30

nie je podstatná surovina, z ktorej bol nápoj vyrobený, ale predovšetkým spôsob a technológia jeho výroby, ako aj celkový obsah alkoholu obsiahnutý v nápoji.

Bod odôvodnenia 10 v smernici 92/84/EHS ustanovuje, že keďže penivé vína podliehajú iným spôsobom spotreby ako tiché vína, môže sa členským štátom povoliť pre oba výrobky použiť rozličné daňové sadzby.

Toto ustanovenie teda predpokladá rozličné daňové sadzby pre penivé vína na jednej strane a pre tiché vína na strane druhej. Rozlíšenie tichých hroznových vín a ostatných nešumivých kvasených nápojov sa však už v tejto smernici nenachádza. Z toho vyplýva, že táto smernica predpokladá rovnakú daňovú sadzbu pre tiché hroznové vína a pre ostatné nešumivé kvasené nápoje.

Zhrnutie

Ustanovenie článku 110 ZFEÚ ako aj judikatúra Súdu k tomuto článku ukazujú, že akékoľvek nerovnomerné zaťaženie spotrebnou daňou hroznových vín na jednej strane a iných ovocných vín na strane druhej, predstavuje porušenie článku 110 ZFEÚ, ak ide na jednej strane o prevažne domáce výrobky a na strane druhej o výrobky do krajiny dovážané. V takom prípade je samotné rozdielne daňové zaťaženie, ktoré nesú domáce výrobky a podobné dovážané výrobky v dôsledku daňovej sadzby dostatočným dôkazom o diskriminácii, ktorá je zakázaná prvým odsekom článku 110 ZFEÚ.

Právo Európskej únie neobmedzuje slobodu každého členského štátu prijať daňové predpisy, ktoré rozlišujú medzi určitými výrobkami, dokonca aj výrobkami, ktoré sú podobné v zmysle prvého odseku článku 110 ZFEÚ, na základe objektívnych kritérií, ako sú použité suroviny alebo výrobné procesy.

Takéto rozlíšenie je v súlade s právom EÚ, ak sleduje ciele hospodárskej politiky, ktoré sú samy osebe zlučiteľné s požiadavkami ZFEÚ a príslušných sekundárnych právnych predpisov, a pokiaľ sú podrobné pravidlá také, aby vylúčili akékoľvek formy diskriminácie, priamej alebo nepriamej, v súvislosti dovozom z iných členských štátov alebo akúkoľvek formu ochrany konkurenčných domácich výrobkov.

Ak by teda aj išlo o situáciu, že by daňové predpisy nepredstavovali priamu alebo nepriamu diskrimináciu v súvislosti dovozom z iných členských štátov alebo akúkoľvek formu ochrany

konkurenčných domácich výrobkov, t. j. že by nešlo o rozdielne daňové zaťaženie, ktoré nesú domáce výrobky a podobné dovážané výrobky, nerovnomerné zaťaženie spotrebnou daňou hroznových vín na jednej strane a iných ovocných vín na strane druhej by bolo v súlade s právom EÚ len vtedy, ak by sledovalo ciele hospodárskej politiky, ktoré sú samy osebe zlučiteľné s požiadavkami ZFEÚ a príslušných sekundárnych právnych predpisov.

Z rozboru úvodných ustanovení smerníc Európskeho spoločenstva upravujúcich spotrebné dane na alkohol a alkoholické nápoje, ktoré predstavujú základné princípy právnej úpravy spotrebných daní na alkohol v sekundárnych predpisoch, sa javí, že uplatňovanie rozdielnej dane na hroznové vína na jednej strane a na iné ovocné vína na strane druhej, by nemalo byť zlučiteľné s požiadavkami príslušných sekundárnych právnych predpisov Európskeho spoločenstva.

Právna úprava v prijatom zákone by teda mala byť zmenená tak, aby hroznové vína a iné ovocné vína boli zdanené rovnakou sadzbou spotrebnej dane.

Možnosti právnej ochrany

a) Postup na vnútroštátnych súdoch

Na vnútroštátnych súdoch prichádza do úvahy podanie žaloby na náhradu škodu voči príslušnému ústrednému orgánu štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice Európskej únie vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy. Zásada zodpovednosti členského štátu za škody, ktoré spôsobil jednotlivcom z dôvodu porušenia práva Európskej únie, je súčasťou systému Zmluvy o fungovaní Európskej únie a tým aj právneho poriadku Európskej únie. Členské štáty sú preto povinné nahradiť fyzickým a právnickým osobám škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie.

b) Postup na úrovni Európskej únie

ZFEÚ neumožňuje fyzickým ani právnickým osobám zasahovať priamo do konania o porušení povinnosti v zmysle ustanovení článkov 258 až 260 ZFEÚ. Právo EÚ im neposkytuje aktívnu legitímáciu v tomto konaní, teda možnosť priamo napadnúť konanie členských štátov, ktoré porušuje záväzky vyplývajúce zo zmluvy pred Súdny dvorom. Aj keď zakladajúce zmluvy adresujú záväzky tak členským štátom, ako aj jednotlivcom, títo sa môžu svojich nárokov voči členským štátom a plneniu ich záväzkov vnútroštátnymi súdmi.

Napriek vyššie uvedenému majú jednotlivci v súvislosti s predsúdnym štádiom konania o porušení povinnosti podľa článkov 258 až 260 ZFEÚ k dispozícii inštitút sťažnosti podaný Európskej komisii. Európska komisia sa v súčasnosti zaoberá všetkými sťažnosťami, ktoré sú jej doručené, pričom sa prednostne zaoberá porušeniami právnych predpisov, ktoré majú najväčší vplyv na všeobecné záujmy.

Sťažnosť má pritom dvojakú funkciu. V prvom rade predstavuje nástroj Komisie, ktorý jej má napomáhať k realizácii článku 17 ZFEÚ, t. j. zabezpečiť uplatňovanie ustanovení zakladajúcich zmlúv, ako aj opatrení prijatých inštitúciami na ich základe. Sťažnosť jednotlivcov pritom predstavuje informačnú bázu o porušovaní práva Únie. Zároveň predstavuje mimoprávny nástroj fyzických a právnických osôb, ktorý slúži ako varovanie pre subjekt členského štátu, ktorý právo EÚ porušuje.